

Ενήλικες και Μάθηση-Υπάρχει ενδιαφέρον?

"Η πνευματική ανάπτυξη θα πρέπει να αρχίζει κατά τη γέννηση και να τελειώνει μόνο με το θάνατο" Άλμπερτ Αϊνστάιν

Στη δεκαετία του 1980, η ταινία "Εκπαιδεύοντας τη Ρίτα"¹ χτύπησε μια χορδή για πολλούς που έβλεπαν την εκπαίδευση ενηλίκων ως ένα σημαντικό πολιτιστικό χάσμα. Εστιάζοντας στην προσδοκία μιας νεαρής κομμώτριας της εργατικής τάξης να "βελτιώσει τον εαυτό της" μέσω της εκπαίδευσης, η ταινία αποκαλύπτει, με ένα ρεαλιστικό και συχνά χιουμοριστικό τρόπο, ότι η ακαδημαϊκή επιτυχία για ανθρώπους που προέρχονται από τέτοια περιβάλλοντα δεν είναι εύκολη. Τα εμπόδια δεν είναι η έλλειψη ταλέντου, η διανοητική ικανότητα ή το κίνητρο - ακριβώς το αντίθετο στην περίπτωση της Ρίτας - αλλά προέρχονται μάλλον από το κοινωνικό περιβάλλον και τις προσδοκίες των φίλων και της οικογένειας. Πράγματι, το κύριο εμπόδιο για την Ρίτα προέρχεται από την αντίσταση του συζύγου της απέναντι στις φιλοδοξίες της, και την επιμονή του στους παραδοσιακούς, κοινωνικούς καθώς και συζυγικούς ρόλους. Η δεκαετία όμως του 1980 έχει παρέλθει, και τα πράγματα έχουν σίγουρα προχωρήσει πολύ από τότε, σωστά?

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του [Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ](#) για την Εκπαίδευση Ενηλίκων, ίσως όχι. Το "Εκπαιδεύοντας τη Ρίτα" προβλήθηκε το 1983, εντούτοις, εν έτη 2015, υπάρχουν πολλές σύγχρονες Ρίτες. Περίπου το 25% των ενηλίκων στην ΕΕ δεν έχουν ολοκληρώσει καμία επίσημη εκπαίδευση πέραν της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 6,5% από αυτούς δεν έχουν προχωρήσει πέραν της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, η πραγματική πρόκληση για τις κοινωνίες, είναι ότι τα άτομα αυτά, με τις μεγαλύτερες εκπαιδευτικές ανάγκες, είναι λιγότερο πιθανό να ωφεληθούν από την εκπαίδευση ενηλίκων. Γιατί όμως;

[Η Ευρωπαϊκή Έρευνα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων](#) ζήτησε από τους ενήλικες που δεν συμμετέχουν στην εκπαίδευση και την κατάρτιση να δώσουν τους λόγους της μη συμμετοχής τους. Περισσότερο από το 80% - μακράν η πιο κοινή απάντηση – μίλησαν για έλλειψη ενδιαφέροντος. Ωστόσο, τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι. Η έκθεση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ αποδεικνύει ότι η συμμετοχή στη διά βίου μάθηση επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως το επίπεδο της εκπαίδευσης, το καθεστώς απασχόλησης, την ηλικία και τις δεξιότητες. Οι πιο μορφωμένοι και με καλύτερους όρους απασχόλησης, είναι πιο πιθανό να έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν πρόσβαση σε προγράμματα εκπαίδευσης. Για τους λιγότερο μορφωμένους και χαμηλού εισοδήματος πολίτες, η εκπαίδευση αποτελεί δυσκολότερη υπόθεση. Όταν ρωτήθηκαν για τα εμπόδια συμμετοχής τους στη διά βίου μάθηση, σχεδόν το 40% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν τη χρειάζονται για τη δουλειά τους. Αυτό αναδεικνύει ότι πολλοί δεν πιστεύουν ότι έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν την καριέρα τους, και ότι προσδίδουν πολύ λίγη αξία στην ιδέα της εκμάθησης για χάρη της εκμάθησης. 22% δήλωσαν επίσης ότι δεν έχουν χρόνο για εκπαίδευση λόγω οικογενειακών ευθυνών, ενώ ένα επιπλέον 13% θεωρεί ότι μια τέτοια παροχή είναι οικονομικά δυσβάστακτη.

¹ Το **Εκπαιδεύοντας τη Ρίτα** ([Αγγλ.](#) *Educating Rita*) είναι ένα βραβευμένο θεατρικό έργο του [Βρετανού](#) συγγραφέα [Γουίλι Ράσελ](#). Το έργο μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο το [1983](#)

Τα ευρήματα αυτά αφήνουν αναπάντητα πολλά ερωτήματα. Το πιο σημαντικό, θα πρέπει η “έλλειψη ενδιαφέροντος” να θεωρηθεί ως μια αναπόφευκτη πραγματικότητα - κατάσταση ενός ατόμου που πρέπει να γίνει αποδεκτή; Ή θα μπορούσε να εκληφθεί ως μια πρόκληση για να γίνει η εκπαίδευση ενηλίκων πιο ελκυστική; Και, δεδομένης της αδυναμίας παροχής δια βίου μάθησης στους λιγότερο μορφωμένους πολίτες, είναι οι πολιτικές κατάλληλα στοχευόμενες προς εκείνους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη; Για παράδειγμα, η διαδυσκτακή πληροφόρηση κερδίζει ή χάνει το κοινό της (και μήπως έχει ένα συγκεκριμένο κοινό στο μυαλό); Στις κοινότητές μας, υποστηρίζουμε εκείνα τα μέλη της οικογένειας και τους φίλους οι οποίοι δείχνουν ενδιαφέρον για τη διά βίου μάθηση, ιδιαίτερα εκείνους τους ανθρώπους που έχουν ολοκληρώσει μόνο τη βασική εκπαίδευση;

Σε μια ενδιαφέρουσα παρατήρηση σχετικά με το “Εκπαιδεύοντας τη Ρίτα”, ο θεατρικός συγγραφέας Willy Russell ανέφερε χαρακτηριστικά: “Τόσοι πολλοί άνθρωποι, κυρίως γυναίκες, μου έχουν πει όλα αυτά τα χρόνια ότι το έργο μου τις παρότρυνε να αρχίσουν τη δική τους εκπαίδευση και εγώ λέω πάντα σε αυτές: Θα το είχατε κάνει έτσι κι αλλιώς”. Ίσως λοιπόν, η ισχυρή θέληση και η αποφασιστικότητα να είναι αυτό που χρειάζονται μερικοί για να πετύχουν στον τομέα της εκπαίδευσης - ανεξαρτήτως της κατάστασής τους. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων για τους οποίους θα πρέπει να αναρωτηθούμε: τι διαφορετικό μπορούμε να κάνουμε για να τους δοθούν κίνητρα;

Αρθρογράφοι: David Crosier και Orla Colclough

Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού της ΕΕ.

Μετάφραση: Εθνική Μονάδα ΕΥΡΥΔΙΚΗ, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού